

— A budapesti böcherek ünnepélyes „kihallgatása” és megjutalmazása. A különböző jesivákban tanuló böcherek szakos szemeszteri vizsgálatát félünnepi tartották meg a hitközség dísztermében. Az egyes csoportok vizsgálatát *Sussmann Viktor* és *Steif Jonathan* rabbik, továbbá *Welcz* és *Schlesinger* rabbik, *Groszmann Mózes*, *Singer Jenő* és *Platschek Zsigmond* urak vezették. A vizsgálaton többek között jelen voltak óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök, Kahan-Frankl Samu országos elnök, Klein Márkus saszevra-elnök és a „Hizoháru” nevében óbudai Freudiger Sámuel, Dr. Deutsch Adolf, Roth Henrik, Groszberg Jenő és mások. — Sussmann, Steif és Welcz rabbikból álló különbizottság előtt folyt le azon böcherek vizsgálata, akik a hitközség és a Chevra ösztödfjaira pályáztak. A jelöltek alapos vizsgálat alá vették és a bizottság, valamint a megjelent nagyszámú b'ne tajró örömmel látták, hogy a pályázók nagy komolysággal és bámulatos elmélyedéssel készültek az előírt anyagból. Az I. csoport (Perek Klal-góda, Sabbosz végéig, tajszeveszel, Rambammal stb.) győztesei: Gruber F., Lórine Z., Weizkopf E., Eckstein A. — A II. csoport (Ajrah Chájim a 134. §-ig) győztesei: Mandel Zoltán. — A III. csoport díjait elnyerték: Peterfreund D., Briszk O., Singer E., Ungár K. A Chevra ösztöndíjait Frank Mózes, Fenákel Sándor, Eckstein Jenő, Kasziner Géza és Platschek Rezső kapták. A kiosztott díjakhoz (1400 P) hozzájárultak a bpesti orth. hitközség Böhm Jakab alapítvány kamatai, a bpesti orth. Chevra, Orth. Központi Iroda, Bikur Chólim, Freudiger Mózes Fiai, Mayer Testvérek, Binetter Jenő, Stern Leó, Süßmann Adolf, Sputz Sándor.

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERESZKÉK
 Budapest, Király uca 28. Telefon 125-084
 Brilláns, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brilláns, arany és ezüst beváltás. Szombat- és ünnepnap zárva.

Elegáns
 modern parókák
 tartós

ALTSCHÜLER
 készítmények

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12
 (Királyucca sarok)
 Telefon: 131-079

Kizárólag elsőrendű minőség s kivitel

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélb-lyegegekben is.

Miskolci orth. izr. anyahitközség.

Pályázatot hirdettünk polgári leányis-kolánkban megüresedett magyar-német szakos állásra. Kizárólag polgári iskolai képesítésű, vallásérkölcös, magyar-német szakos tanárnők pályázhatnak októ-ber havában.

Miskolci orth. izr. anyahitközség.

Apró hirdetések

JÓMEGJELENÉSÜ és szóbeli képes-séggel bíró szigoruan vallásos böchert *Hatórasz hajróval* keresek, hozzáálló és minden tekintetben sikerült fiatal leány részére. Jelige: „Állás bizto-sítva”.

Jeligés hirdetések feladóinak címét diszkrécióban tartjuk.

ESZROG, befőzésre: *Niszel* étteremben, VI., Révay-u. 14.

35 ÉVE fennálló városi fűszer- és ve-gyeskereskedésemben a piactéren, szigoruan szombattartó társat keresek. Jelige: „3-4 ezerrel”.

KERESEK idősebb, szigoruan orth. nőt, aki kis háztartásom vezetését ellátá-sért és kis fizetésért vállalná. Jelige: „Nyugodt otthon”.

FATELEPEM részére keresek decem-ber 1-re, szombattartó fatisztviselőt, aki 2-3 éves gyakorlattal bír és ügy irodai, mint külömkülatokban telje-sen jártas. Pályázatot fizetési igény-nyel kérek. Briger Andor, Ape.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Berkovits Magda és *Feuerwerker Jó-zsef* Budapest, jegyesek.

Einhorn Civia Szombathely és *Kra-kauer Mór* Tét jegyesek.

Schwarz Edítke Szarvas, *Weisberger Ignác* Vác jegyesek. (M. k. é. h.)

RASI-GEMÖRE tanítót keresünk. Bi-zonyítványmásokkal ellátott aján-latok *Schönberger, Vámosmikola* cim-re küldendők.

DISZKRÉT sadchen csakis jobb orth. körökben a néhai makói gaon fia: *Kornfeld A. Dávid*, Bp. Kazinczy-u. 6a. MINDEN irodai munkában jártas nő, szombattartó állást keres. Jelige: „Gyakorlott”.

SZIGORUAN orth. leány vagy asszony, aki háromtagu családnál a főzés és háztartás vezetését elvállalja, felvéte-tik. Özv. *Teltsch Ignácné*, Vác.

VIDÉKI középkorú leány, ki már pusztán is volt, ajánlkozik uriházhoz ház-vezetőnőnek, vagy szakácsnőnek. *Fuém Jolán*, Bakonykoppány.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

KERESEK vallásos szorgalmas leányt mindeneknek, aki a főzésnél is segít. *Braun, Moson.*

HÁZVEZETŐNŐ, jól főző, bejáróné mellé orth. háztartásban kis család-hoz felvétetik. *Knöpfler, Garay-u. 48.*

KERESÜNK böchert hittanításra 8-10 gyermekhez. Fizetés havi 22 P, lakás és vándorkoszt. Cim: *Neumann Her-man, Poroszló.*

SZOMBATHELYI jesivában tanulni szándékozó jobb házból való böchert teljes ellátásra jutányosan elvállalok. Jelige: „Kitünő ellátás.”

16 ÉVES, jó családból való fiu bármely iparágat kitanulna. „Szombattartó”.

MEGBIZHATÓ szombattartó, perfekt német nevelőnő, délutánra állást keres. Esetleg órákat ad. Cim: *Kolman Márknénál*, Bpest, Visegrádi-u. 10. f. 5.

45 ÉVES intelligens orth. özvegyember, 2 fiugyermekkel (14 éves és 9 éves) vidéken fix állásban, jó zsidó házból 30-35 éves csinos leányt vagy gyer-mektelen özvegyet, némi hozománnyal feleségül venne. Esetleg benősülés is lehetséges. Fényképpel ellátott levelek „Sebesült tűzharcos 10” jeligré.

TŐKEERŐS működő vagy csendes fi-nanszirozó társat keresek sürgősen, 10 évre szerződésileg biztosított évi ötszáz vagon gyümölcsöző buzaörles lebonyolítására a tiszta haszon feléért, vagy vagonkénti fix haszonrészesed-ésért, a tőke többszörösen biztosítat-tik. *Kovács Imre* Vásártéri Henger-malma, *Karcag*, (Telefon 57.)

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14
 Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
 Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
 Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

**Az Orth. Központi Iroda felhívása a hitközségekhez
 ünnepi hálaadó istentiszteletek tartására** (Lásd a 2. old.)

Köszöntés!

Írta: Kahan-Frankel Samu, az Orthodox Központi Iroda elnöke

Első szavunkkal az ősi magyar röögöt köszönt-jük. Az áldott, drága régi magyar Felvidéket, az év-eredes haza minden visszatérő barázdáját, zöldelő erdejét, mezejét.

Szívünk csordultig van boldogsággal. Az első órák igaz örömeiben: ujjongó lélekkel köszöntjük a milliányi magyar testvért, akik az idegen uralom husz esztendő sötét éjszakája után, ismét itt állanak előt-tünk és mellettünk, a verőfényes ragyogó magyar ég alatt; boldog hazai talajon, az évezredek szentistváni birodalomban.

Örömtől ujjong minden magyar-zsidó ember lelke, hogy győzött az igazság és kimondották a ma-gyarlakta felvidéki részeknek az őshazához való visz-zacsatolását.

Két évtized előtt: a fél világnak kellett vérbe-hullva megütköznie ahhoz, hogy letörhesse Magyar-oroszország északi határának ezt a szép karéját. A vissza-szerzéshez azonban nem kellett más, mint a magyar igazság, amely — mint a mágnes — ellenállhatatlan erővel húzta, vonzotta ismét az anyaországához azt, ami mindig a miénk volt és ami örökké a miénk is marad.

Külön öröm és boldogság, hogy az egyesülés nem vérből, könnyből és pusztulásból fakadt, hanem a megértés és igazságosztás belátásos gondolatából.

Hazánk bölcs vezetőinek, a magyar sors felelős intézőinek gyönyörű sikerét az teszi igazán teljessé és diszessé, hogy ebben a szívós, kemény és erős küz-delemben: csak a meggyőzés és az igazságosság tá-rából vették fegyvereiket.

Abban, hogy a magyar nemzet igaza, a békés ki-egyenlítés jegyében, átütő sikerrel nyert elismerést: a főérdem, a mindenki által hön szeretett és tisztelt vitéz nagybányai Horthy Miklósi, Magyarország fő-méltóságú Kormányzójaé, a nemzet vezéréé. A Min-

denható áldása kísérje továbbra is dicsőséges ország-lását.

Köszöntöm a nagyszámban visszatérő régi ortho-dox hitközségeinket és hittestvéreinket, valamint az azoknak élén álló kiváló és kimagasló Rabbikart és világi vezetőket.

Szeretettel és hittestvéri hűséggel várjuk és fo-gadjuk őket. A két évtizedes távollét alatt, szüntele-nül rajtuk függött a magyar orthodoxia figyelő tekin-tete, mint az aggódó szülőé az idegenbe szakadt gyer-mekén.

Nagy érdeklődéssel kísértük vallási életüket. Hi-tüinkhöz, hagyományainkhoz való ragaszkodásukat. Boldogan láttuk, hogy régi hűséggel és meg nem al-kuvó kitartással ápolták vallásunk szent tradícióját és a magyar orthodoxia intranzigens elvűségét.

Vallási és vallásérkölcési nagy erőtartálékuk bi-zonnyal termékenyen fogja befolyásolni itteni hívűink hitéletét is. A lelki és világi vezetők kiválóságai, va-lamint a visszatérő hívűk nagy tábora: számban és értékben egyaránt jelentősen fogják emelni a hazai orthodoxia erejét és tekintélyét. *Kassa*, *Munkács*, *Ungvár*, *Beregszász*, *Dunaszerdahely*, *Galanta*, *Érsek-ujvár*, *Nagysurány*, stb. nemcsak számban jelentenek gyarapodást az anyaország orthodoxiája részére, ha-nem régi vallási erejükkel és a tagok áldozatos tóra-hűségével is.

Büszkeséggel mutathatunk rá nagyszerű haza-fias magatartásukra is, amellyel a magyar szó és a régi magyar haza irányában viseltettek

Felemelt fővel léphetnek be szeret t felvidéki hittestvéreink a régi ősi portára, az újból szélesre tárt magyar kapun. Lélekben és testben; hűségben és be-csületben töretlenül állanak itt.

A vallásos és hazafias felvidéki orthodox zsidó-ságot örömmel és szeretettel köszöntöm ezekben a lélekemelő napokban.

הקביה ברחמי ישראל לנו עוררו מקורש בביא.

A zsidóság vezetőinek ünnepélyes ülése a Felvidék visszacsatolása alkalmából

A magyar izraelita vallásfelekezet mindhárom országos irodájának elnökségei, a pesti izr. hitközség elöljárósága, valamint a budapesti orthodox hitközség és a pesti szentegylet elnökségei csütörtökön, november 3-án délben ünnepélyes ülésre gyűltek egybe a pesti izr. hitközség székházában a Felvidék visszacsatolásának örömteljes alkalmából.

Stern Samu országos irodai elnök, úgy Kahan-Frankl Samu orthodox központi irodai elnökkel, mint dr. Bernstein Béla statusquo szövetségi elnökkel egyetértően lelkes szavakkal fejezte ki a magyar izraelita hitfelekezet boldog örömét a magyar Felvidék visszacsatolásán és tolmácsolta az egész felekezet hálátelt hódolatát úgy a Kormányzó Ur, mint a m. kir. Kormány iránt a magyar igazságnak a Felvidéken kivívott diadala alkalmából. Javaslataira egyhangulag elhatározták, hogy szombaton a magyar izraelita vallásfelekezet összes templomaiban hálaadó p'tentiszteletet tartanak, amelynek keretében a nyitott frigszekerény előtt hálaima fog elhangzani a Kormányzóért, a Kormányért és a magyar hazáért.

Az ünnepélyes ülésből hódoló táviratot küldöttek a Kormányzó Urnak, üdvözlő táviratot a m. kir. Kormányának, egyuttal pedig testvéri szóval fordulnak a visszacsatolásra kerülő városok és helységek izraelita hitközségeihez, hogy egyesült erővel vegyenek részt a nagy magyar megújulás nemzeti munkájában, hazánk üdvére és testvéri egységben összeforrott magyarságunk javára.

*

Az üdvözlő táviratok szövege a következő:

Főméltóságú

vitéz nagybányai Horthy Miklós
Kormányzó Ur Kabinetirodájának

B u d a p e s t

Mély tisztelettel kérjük, méltóztassék a magyar izraelita vallásfelekezet hűséges hódolatát tolmácsolni a Kormányzó Ur főméltósága előtt a magyar Felvidék visszacsatolásának örömnepén. Mélységes hálaikat fejezzük ki a Kormányzó Ur fenkölt személye iránt, akinek bölcs országlása az igazság erejével hozta vissza a magyar Felvidéket az ősi magyar hazához. Mindenható P'tentünk áldását kérjük főméltóságára, felajánlva minden áldozatkészségünket hazánk üdvére és testvéri egységben összeforrott magyarságunk javára.

Mély hódolattal

a Magyar Izraelita Vallásfelekezet nevében:

a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.

A Magyarországi Autonóm Orthodox Izraelita Hitfelekezet Központi Irodája.

A Statusquo Ante Szervezetű Izraelita Hitközségek Szövetsége.

Nagyméltóságú

vitéz dr. Imrédy Béla m. kir. miniszterelnök
úrnak

B u d a p e s t

A magyar izraelita vallásfelekezet mélységes hálaival üdvözlő a magyar királyi Kormányt a magyar Felvidék visszacsatolásának örömnepén és hazafias lelkesedéssel ajánlja fel minden erejét és minden áldozatkészségét a nagy magyar megújulás nemzeti munkájára.

Mély tisztelettel

a Magyar Izraelita Vallásfelekezet nevében:

a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.

A Magyarországi Autonóm Orthodox Izraelita Hitfelekezet Központi Irodája.

A Statusquo Ante Szervezetű Izraelita Hitközségek Szövetsége.

Londoni levél

Október 25-ikén nagyszabású négyülés volt az angol fővárosban, amelynek keretében dr. Weizmann, valamint több neves angol parlamenten szólalt fel. Weizmann többek között a következőket mondotta:

— Az utóbbi másfél esztendő alatt több mint 40 ezer zsidó jutott ki Palesztinába és szilárdan hiszem, hogy a bevándorlás nem fog megállani. A mandátum érvényben van és a Balfour-deklaráció továbbra is az a dokumentum, amelyre a mi művünk támaszkodik és — bizton hiszem, — a jövőben is támaszkodni fog.

— Akkor, amidőn nehézség nélkül helyre tudták volna állítani a rendet, a palesztinai hatóságok által eszközölt lépések különös módon hatástalanoknak bizonyultak. A közigazgatás passzív magatartása folytán az arab terroristáknak sikerült olymértű hatalomra szert tenniük, hogy a kormánynak végül fel kellett ismernie, hogy a zsidó telepítéseken kívül Palesztina nagyrésze a terroristák kezében van. Végül is komoly kísérlet történt a rend helyreállítására. A jeruzsálemi óvárosból szinte ellenállás nélkül kergették ki a terroristákat és néhány óra alatt sikerült helyreállítani a kormány tekintélyét.

— Semmit sem tudunk még a kormány jövőbeni politikájáról. A Jewish Agency politikája azonban világos. Elképzelhetetlen, hogy a zsidók uralni hagyják magukat, de az sem szándékunk, hogy az arabok fölött uralkodjunk. Lényeges az, hogy a zsidó bevándorlás mesterséges korlátozások nélkül haladjon tovább Palesztinában. A bevándorlás mesterséges korlátozása ellentétben áll a kormány által adott ígérekkel, a mandátummal és a kormány által közzétett magyarázó dokumentumokkal.

— Ami az arabokhoz való jövőbeni kapcsolatainkat illeti, azt hiszem, hogy sok arab van, akinek legőbb óhaja, hogy az ország békében fejlődjék és a zsidókkal harmónikus és termékeny együttműködést fejtsenek ki.

Korein Dezső: Husz év szenvedése után

Husz évvel ezelőtt csonkították meg országunkat Trianonban az úgynevezett békeszerződésekkel, ami által állandó betegség és láz gyötörte az amputált testet. A rendellenesség különféle tünetei mutatkoztak összezsugorodott hazánkban, amely tünetek mindegyike fájdalmas érzést, kellemetlen zavart váltott ki a beteg szervezetből. Először az elcsatolt területek köztisztviselőinek egyrésze jött át hozzánk elhelyezkedést keresve a maradék hazában. Ezzel természetesen bizonyos kollízióba jutott az ittlevő és ugyancsak életlehetőséget kereső új nemzedékkel. A surlódási felület itt mutatkozott legelőször. Nagy probléma volt a szegény menekült tisztviselők és vagonlakók elhelyezése. Utána az ellenséges gyűrűbe szorított ország gazdasági helyzete következett. amely a kereskedelmi szabadságot gúzsba kötötte és valóságos akadályversenyt rendezett a külkereskedelmi politika terén. Az európai államok autárkiája, a kötött gazdasági rendszer, a devizakorlátozások stb. mindmegannyi béklyói lettek a hazai gazdasági életnek. Mindezek mellett a vállalkozási kedv csökkenésével, a naponként fokozódott munka és keresetnélküliség az ország nagy rétegét aggasztó gondokkal sújtotta.

Lázás állapotban, politikai, szociális és gazdasági feszültségben élt a megcsonkított ország, ami azután bő tápanyagot nyújtott a lelketlen izgatók és politikai szélhámosok aknamunkájának.

Elsősorban a régi bevált recept szerint bűnbakkereséssel jelentkeztek az antiszemiták. A legyengült és elkeseredett tömeget azzal izgatták, hogy minden bajnak egyedül a zsidó az oka. Ők indították el a világháborút, mert ugyebár Sassanov, Grey, Poincaré, Pasics, Berthold, Bethmann-Hollweg, Nikolaj Nikolajevics zsidók voltak. A lehetetlen békeszerződéseket természetesen szintén a zsidóknak köszönhetjük, mert Clemenceau, Lloyd George és a többiek szintén zsidók voltak. A háború alatt és utána is csakis ők gazdagodtak meg, mert Morgan, Dupont, Mellon, Krupp és a többi nagy fegyverszállító is zsidó! A proletárdiktatúrát is a kiterít zsidó kommunista csavargók miatt a mi nyakunkba varrták, holott a kifosztott üzletek ezrei, a kommunizmus számos magyar-zsidó megkínzott tusza és kivégzett vértanuja az ellenkezőjét bizonyítják.

Ezzel szemben a hazafias magyar zsidóság és hivatalos vezetősége egyik manifesztumot a másik után bocsátott ki, amelyben erélyesen tiltakozott az antisemita porhintéssel szemben. Sajnos ez mind nem használt, mert a lázas beteg nem reagált semmiféle megnyugtató szóra és csak a hamis próféták ígéréteiben bízott.

Közben a szomszédállamok zsidógyűlöletének hullámai hozzánk is átcaptak és sajnos sikerült is

a keresztény középosztály új nemzedékének egy tekintélyes részét hamis jelszavakkal inficiálni. A legfantasztikusabb rágalomokkal illették a zsidóságot, hogy egyéni törtetésük útját egyengessék.

*

Már most, hogy husz év gyötrelme után súlyos beteg országunk végre szabadulni kezd a trianoni bilincsekből és lassan magához tér, reméljük el fognak tűnni a kórallapotok hiénái is. Reméljük, hogy a magyar társadalom ismét megtalálja magát és régi jólelkével kifogja közönsíteni a felekezeti és társadalmi gyűlölködőket magából, hogy egységbe tömörülve hozzáfoghasson a visszacsatolt országrészek felépítési munkájához. Ezt hirdeti a kormányelnök is és mi magyar zsidók készséggel hajlunk a miniszterelnök bölcs intelmeire s úgy mint a multban, most is minden erőnkkel és áldozatkészségünkkel rendelkezésre állunk az ország nagy regeneráló feladatának munkájában.

*

Ehhez az építőmunkához tárt karokkal várjuk és üdvözljük visszatérő felvidéki hittestvéreinket, akik hűségesen, nagy önmegtartóztatással őrizték meg magyar érzésüket és most végre egyesült erővel vehetünk részt a haza újjáépítési munkálataiban.

Mindezekhez azonban alkotmányos rend, nyugalom és mindenek fölött polgári jogaink és emberi méltóságunk teljes megbecsülésére van szükség.

*

Az utóbbi husz év alatt hazánk lakossága osztály- és felekezeti különbség nélkül sokat szenvedett a megszükkített életlehetőségek miatt. Ezt a martíriumot erős lélekkel, fegyelmezetten és nyugodtan viselte abban a reményben, hogy egyszer csak felülkerekedik az elkövetett igazságtalanság megszüntetésére való becsületes törekvés és belátás ideje, ami hála a Mindenhatónak, végre el is érkezett. Most tehát ne rekrimináljunk és álljunk oda ismét testvéri megértéssel, hazafias lelkesedéssel az országépítés napszamosai közé. Ezt parancsolja sokat szenvedett országunk szent érdeke és vallásunk rendelkezése is.

*

A trianoni bilincsek feloldásával évszázados régi zsidó kulturköziletek kerülnek vissza hozzánk. Érsekújvár, Komárom, Kassa, Ungvár, Munkács, Beregszász, Galanta, Dunaszerdahely tekintélyes orth. hitközségei mindmegannyi erős pillérei voltak a magyar nemzeti kulturának.

Rajongó szeretettel várjuk visszakerülő hittestvéreinket!

**Függöny tisztításra is
Király gőzmosóda festő vegytisztító**

VII. Király u. 15. (Höll utcai oldal) Tel: 131-335. VI. Dohány u. 5/b. Tel: 131-546. XI. Hajdu u. 12. Tel: 290-506.

Áldás és béke

Mikor e sorokat írjuk már köztudomásúvá lett a magyar igazság impozáns győzelme, mely I'ten segítségével bekövetkezett. Visszakerül hozzánk *Kassa, Ungvár, Beregszász, Munkács, Losonc, Érsekújvár, Galanta, Komárom, Dunaszerdahely, Rimaszombat stb.* Két évtizedes magyar remény s várakozás teljesül ezzel. A főváros hazafias zsidósága az örömhír vételére sugárzó arccal és *Mazolov* üdvözléssel köszöntött egymást. Az öröm e pillanatában imádkozunk szeretett hazánk üdvéért, erejéért és békéjéért.

Hón óhajtuk, hogy a megnagyobbodott országban békésebb idők nézzünk elébe. Reméljük, hogy most már lecsendesednek azok a rágalmak, amelyek az utóbbi hetekben a sajtó némely részében háborúthatatlanul, a hatóságok közbelépése nélkül megjelenhettek és megmérgezhették az amugyis robbanásig feszült légtérrel. A szélsőséges lapok a magyar zsidóság hazafiasságát kétségbe vonták, sőt a cseh határszélen lakó zsidókat egyenesen hűtlenséggel vádolták. *Mindenki tudja, hogy ebből egy szó sem igaz, hogy ez a legaljasabb rágalom.* Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy az állam törvényeinek megtartása a zsidóság erkölcsi világában vallási parancsot jelent. Ezt épűgy hirdeti *Jeremiás* próféta az első zsidó állami élet megszűnésekor 586-ban („Mozdítsátok elő azon város üdvét, ahová vándoroltattalak benneteket és imádkozzatok érte az Örökkévalóhoz, mert az Ő üdvében van a ti üdvetek is”), mint ahogy ezt tanítja a második szentély összeomlása idejében, a római uralom korakában élő *Rabbi Chanino* („Imádkozzatok a kormány-hatalom békéjéért, mert ha nem volna az ettől való félelem, az egyik elnyelné a másikat”), valamint 200 évvel később a perzsa uralom alatt *Smüel* bölcs („Az ország törvénye vallásilag kötelező”). Erre vonatkozólag a héber vallási irodalomból rendkívül sok példát lehetne hozni, de ettől eltekintve közismert tény, hogy különösen a magyar zsidóság rajongva szereti hazáját.

A nem kimondott nyilas sajtó az árdrágítás ügyét használta föl izgatásra. Egyesek bűneit a közösségnek rótták föl. És itt előállhat az a kómius eset, hogy az orthodox zsidót felelősségre vonják és megteszik a disznósírdrágító cinkostársának, holott az ő felfogása és vallási meggyőződése szerint a kereskedésnek eme ágazata vallástörvényileg tiltva van.

Minden foglalkozási ág kitermeli a maga sajátos bűneit. Amikor 150 évvel ezelőtt Németországban tárgyalták azt a kérdést, vajjon a zsidóknak adjanak-e polgári jogokat, azzal érvelt az egyik

író, hogy aránytalanul sok közöttük a család, amire az egyik zsidó azt válaszolta: „Annál kevesebb közöttük a gyilkos”, felhangzott a replika: „Azért mert gyávák,” erre viszont az volt a felelet: „Inkább gyilkosság nélküli család, mint gyilkoló bátorság”. De egyébiránt is minden foglalkozásnak bünözési számadatait külön kell nézni. A zsidó iparosnak tehát semmi köze nem lehet a zsidó származású sertészsírdrágítóhoz.

Heteken át rémhírek terjedtek a gyűlölködő sajtó titkos zsidó rádiókról beszélt, amelyeket hivatalosan megcáfoltak, a lelkiismeretlen uszítás a vallási célra eszközölt *Pidjon Nefes*-akcióból titkos pénzügytést csinált. Mindezzel azt a hitet akarták kelteni, hogy lehet büntetlenül izgatni, hazug híreket terjeszteni. Szerettük volna, ha hivatalosan értelesen közbeléptek volna, mert annak nincs értelme, hogy a zsidóság lépjen föl a bíróságnál eme sajtó ellen, hisz a régi talmudi bölcs mondás szerint: *az ember önmagát nem szabadíthatja a bilincseitől*... Szép lett volna az is, ha a nem-zsidó társadalom egyes rétegei részéről hallottuk volna ezeknek a rágalmaknak erőteljes visszautasítását.

De mindez már a múlté, a csonka kis Magyarországnak. Erős a hitünk, hogy a megnagyobbodott Magyarországon ne legyen lehetséges az ország békéjének megzavarása és a lelkeknek megmérgezése. Kívánjuk, hogy a Mindenható továbbra is árasssa áldását szeretett hazánk fölé!

Ragaszkodjunk a szent Tórához!

„Ha az összes kapuk összecukódnak is, a könnyek kapui nincsenek bezárva.” Ez foglaltatik szlichajsz imáinkban és ezt ismételjük Jajmkipür szent napján. Ezzel azt valljuk, hogy I'ten irgalmára reménykedhetünk, az Ő kegyelmét elérhetjük, ha bűnbánóan megrendülve, még tudunk könnyeket ejteni. De a mai zsidó viszonyok egyes országokban olyan lehetetlenek és maholnap annyira eltompulunk a napról-napra zsidó testvéreinkre zúduló csapásoktól, hogy kiapadnak könnyeink. Minden napra jön egy lesújtó hír, úgy ahogy ez *Ijajv* könyvében van megírva, amikor a szerencsétlenségnek hirnökei jönnek, az egyik még jelenti a történeteket és a másik már érkezik és új fájdalomról szól. Nem is tudunk már zokogni, csak sajgó szívvel vesszük a hírt arról, ami az elmúlt Szülőkajsz utolsó két ünnepnapján és azután történt Bécsben. A náci csőcsé-

ELKÉSZÜLT EREDETI SZÖRMEDELL-
JEIM bemutatását elkezdtem.

PHILIP SZÜCS

Budapest, Szent István-körút 23.
Telefon: 125-028. Szombattartó cég.

lék berontott egyes templomokba, többek között a neves „Schiffschul” orth. főtemplomba, vandál pusztítást vitt véghez, a berendezést összerombolták, tüzet gyújtottak, elégették és részben a Dunába dobták a szent tekerceket. És ennél a rombolásnál az ember megáll s önmagától kérni, milyen célja volt. A régi talmudi elbeszélés szerint Titusz merészen és pöffeszkedően belépett a szentélybe egy erkölcselen személyvel és beledöfött kardjával a szent kárpitba, mert azt hitte, a „zsidó I'tent” érinti. És erre a történetre alkalmazták a bölcsenek azt a variált igét: „Ki olyan mint Te a hatalmasok és a némán hallgatók között.” („Mi chomajcho boélím, boilmim.”) De Tituszt meg lehetne érteni. Őt politikai bosszú vezette, mert az ellentálló zsidóság a római katonák ezreinek életébe került és azután: ő pogány volt, és az ő bálványmitológiájával telített elképzelése szerint cselekedett. De Bécsben egy földretiport, lealázott, senkinek nem ártó, a fal mögött húzódo rétegről van szó. Viszont Titusz után kétezer év óta hirdetik a vallás fontosságát, az emberi lélek jogait. Micsoda feneketlen elvakultság a vallási élet ily mértékű megcsúfolása!

Ehhez a kegyetlenséghez hasonló csak a középkor némely elvadult eszendejében tapasztalhattunk. Vissza kell mennünk 1240-ig, amikor Párizs piacán Tóra égetés volt. **Rabbi Méir mi-Rothenburg** szívrepesztő fájdalommal telített gyászadalban felszólítja „a tűzben elégett Tan, hogy gyászolói üdvét keresse” és az elegia folyamán bódultan kérdezi: „Hát van-e már új Tan, hogy a régi Tekerces a lángok martalékává lett?...”

Ebből a lehangozó és lesújtó esetből fordulunk a régi elbeszéléshöz, **Rabbi Chananjo b. Teradjont** elégették; begöngyöltették a Tóra-tekeresbe, amelyből tanult, így égették el és a legnagyobb kínok közepette azt mondta tanítványainak: „A pergament elégett, de a betűk repülnek a levegőben”, azokat nem lehet elégetni. A Dunába elsüllyesztett Tóra betűi be vannak vésvé a zsidó szívekbe és azokat emberi erőszak onnan ki nem süllyesztheti és ki nem üzheti.

A szellemnek ez az egyetlen vigasztalása. És talán fájdalomnyhító mozzanatot, hogy a zsidó emberekben megerősíti azt a szeretetet és ragaszkodást a Tóra iránt, amely a zsidóság fennmaradásának legbiztosabb eszköze és legfontosabb biztosítéka.

A menekültek ügye

Az eviani konferenciának sajnos eddig csupán negatív eredménye van: az *összes államok hermétikusan elzárták kapuit a bevándorlók elől.* Ezzel szemben a menekültek száma tudvalevőleg növekedett az utóbbi időben...

Hogy milyen nagy a gölusz, hogy mennyire hasonlít a zsidóság helyzete annak a kétségbeesett embernek állapotához, aki fuldoklás közben a szalmazsálhoz is kapaszkodik, mutatja az, hogy külföldi zsidó körök komolyan kezdenek foglalkozni az abessziniai tervvel. Az olasz fajvédelmi törvények ugyanis tudvalevőleg azt is tartalmazzák, hogy az olaszok az abessziniai zsidó letelepedés tervét diszkutábilisnek tartják és külföldi lapok latolgatják, mennyiben reális ez az ajánlat. Mindenesetre hangoztatják, hogy ilyen nem civilizált helyre csak csoportos letelepítésről lehet szó, mert az egyéni kolonizáció egyet jelent a pusztulással.

A menekültek ügyében az amerikai elnök kifejezte véleményét abban a levél-

ben, amelyet az angol miniszterelnökhöz írt. A levelet nem adták közre, de az amerikai lapoknak lehetőségük volt a tartalmát közölni. Rooseveltt azt fejtegeti, hogy a menekültek ügyét súlyosan megterhelték a legutóbbi európai események és ez teszi szükségessé a kérdésnek nagyvonalu értelemben való megoldását. Más képen nem oldható meg a probléma, mint úgy, hogy közös akció szükséges a határok megnyitására. (Ezzel Rooseveltt Palesztina határainak megnyitására céloz.)

Az amerikai sajtó jelentése szerint Wagner szenátor, az elnök személyes ismerőse, tanácskozott ebben az ügyben ő vele és ennek a tanácskozásnak eredményeként Brandeissal a legfelsőbb törvényszék tagjával érintkezésbe lépett és állítólag arra indította az utóbbit, hogy az összes menekültek ügyét fölkaroló akció élére lépjen. Ez a Brandeis bíró már a békekötések idején nagy szerepet játszott Wilson elnök mellett és ő neki köszönhető, hogy a békeszerződésbe beik-

tatták a kisebbségek jogairól szóló pontokat. Az már megint más kérdés, hogy ezek a klauzulák nem sokat értek, de most talán remélhető, hogy Brandeis közbenjárása, illetőleg közreműködése termékenyebb lesz.

Svájci jelentések szerint az ott tartózkodó emigránsok egy része Amerikából megkapta az affidavit-et (rokonai nyilatkozat az illető eltartásáról), de nem tud vizumot kapni, mert erre az évre a kvóta ki van merítve. Sokan Ausztráliára gondolnak, amelyben most, hírek szerint, a bevándorlókkal szemben bizonyos kedvező hangulat uralkodik. Különösen azok, akiknek nincsenek Amerikában rokonai, igyekeznek az ötödik földrész felé.

Baselben sok szegény emigráns van, számukra egy otthont és népkonyhát nyitottak. A zürichi segélybizottság is működik ilyen irányban. Olaszországból is jöttek menekültek de azok egyelőre nem szorulnak támogatásra, mert jómóduak jöttek át a határon.

A történelem lapjairól

I. Soloweitschik

Most jelent meg ilyen nevű orosz szerzőtől egy Potemkin című könyv. A Soloweitschik nevet minden orosz és lengyelországi vallásos zsidó ismerte és nagy tisztelettel vette körül. Ez volt ugyanis a „briski gaon” családi neve. R. Chájim Soloweitschik 1892—1920-ig Brestlitovsk (Brisk de Lito) városában működött főrabbiaként. Ez a város világtörténetileg azért vergődött szomorú hírnévre, mert a világháború első szakasza azzal végződött, hogy 1917-ben itt kötötték meg azt a végzetes békét, amellyel a központi hatalmak elismerték a bolsevizmust Oroszországban. A „briski gaon” az egész világon bámulták csodálatos tudása és felülmulhatatlan éleselméje következtében. Az orosz belügyminiszter gyakran kikérte nézetét. R. Chájim, apját R. Jozsef Dovt követte a rabbiszékben. R. Jozsef Dov egyike volt a hírneves volozsini jesiva vezetőinek. Responzum-műve „*Bész Halévi*” igen híres. 1889-ben egyesületet alapított abból a célból, hogy oroszországi zsidókat Palesztinában letelepítsen, mert már az akkori cári rendeletek lehetetlenné tették az orosz zsidóság tömegeinek megélhetését.

II. A vitéz Belizar

Az ily címen megjelent könyvujdonság arra emlékeztet, hogy Belizar, Justinianus császár hadvezére volt, aki az akkor Bizáncban (a mostani Stambul) székelt

császárnak meghódította Észak-Afrikát. Különösen azokat a területeket, amelyek miatt most Olaszország és Franciaország között nagy feszültség van. Ez a császár híres törvénykönyvet állíttatott össze, amelynek a zsidóság történelmében szomorú nevezetessége van. Ebben a törvénykönyvben le van szögezve egész arccatlanul, hogy a zsidónak tanuzása csak zsidókkal szemben érvényes. Ebben a törvénykönyvben előfordul ez a kitétel is: „Nyögjenek a zsidók az iga alatt, de minden méltóságra méltatlanoknak bélyegeztessenek”. Látszik tehát, hogy a mai antiszemita államok zsidópolitikája megvan már a kortársai által erkölcselen, kegyetlen és tehetégtelen egyéniségnek kiáltott Justinianus törvénykönyveiben. (537.) Ő egyébiránt beavatkozott a zsidóság vallási ügyeibe is és például eltiltotta, hogy a zsidók előbb ünnepeljék a

peszachot, mint a keresztények a husvétot.

Belizar elfoglalta a vandálok országát és fővárosában Karthagóban nagy pusztításokat végzett. Egy görög történetirő *Procopius* következtét írja: „Belizar magával hozta a zsákmány között a jeruzsálemi szentély edényeit. Erre egy zsidó ember azt mondotta: A császár ne tegye le palotájában a szent edényeket, mert ha ezek nem szent helyen vannak letéve, bajt hoznak. Rómába letették és jöttek a vandálok, elpusztították Rómát, magukkal hurcolták az edényeket Karthagóba, összeomlott most az ő uralmuk, legjobb volna Jeruzsálemba a szent városba letenni.” A császár ennek hallatára rendeletet adott ki, hogy az edényeket vigyék a szent városba, egy katolikus templomba. Azóta nincs hír a templomi értékek további sorsáról.

Valódi ezüst menórák
dús választékban már 24 pengőtől

Különlegességek modern stílusú menórákban.

Heiden Leó

ékszerésznél
Szombaton zárva. Gyári árak.
Sajtó üzem.
Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-981-10

A Talmud mesterei

— Rabbí Jajchonon —

III.

A nagy mesterről és sógoráról Rész Lokisról a köv. történetet találjuk a Jerüsalmiban (Szanhedrin, 2.):

— Ha a fejedelem, noszi vétkezett — tanította Rész Lokis — akkor egy háromtagú bíróság előtt végrehajtják rajta a botütés büntetését és nem helyezik vissza méltóságába, mert csúfsággá lett. Amikor ezt Rabbí Jüdon, a zsidóság akkori nősziya meghallotta, el akarta fogatni Rész Lokist, de ez elmenekült Migdajl városába. Másnap a tanházban megjelent Rabbí Jajchonon és Rabbí Jüdon. Az előadás megkezdése késétt. Kérdezte a nőszi: „Miért nem tanít mesterünk?” Amire ez olyan gesztust csinált, mintha azt mutatta volna, hogy hiányzik a jobb keze. Meg is mondta, hogy nincs itt a sógora Rész Lokis. Mire megbeszéltek, hogy másnap mindketten megfogják látogatni és kien-gesztelik. R. Jajchonon erre odaüzent sógorának, hogy készüljön valami jó Tóra-igére, amellyel üdvözölje a fejedelmet. Mikor odaértek hozzá, azt mondotta Rész Lokis: „Uraim, úgy cselekedtetek, mint az Örökkévaló I'ten, aki Izráel megváltására nem követeket küldött, hanem önmaga jelent meg kíséretével.” Erre azt kérdezték tőle: „Miért adtat elő a nőszi megbüntetéséről szóló tételt?” Azt felelte: „Mit gondoltok? A tettek való félelem miatt hallgassam el az Örökkévaló igéit, a Tóra törvényeit?”

Igen modern kérdést, a környezet hatását az ember jellemére és fejlődésére, érinti Rabbí Jajchonon köv. midrasi példázata:

— Egy különben okos ember erkölcs-telen környezetben nyitott illatszert boltot fiának. A fia lezüllött. Az apa kétségbe volt esve. Erre egy barátja azt mondta neki: „Hisz te okoztad az egészséget, olyan helyen nyitottál neki üzletet, hogy el kellett züllenie.” Ezzel a példával magyarázta Rabbí Jajchonon az Irás eme köz-

ismert igéjét, amelyet böjtnapokon felszoktunk olvasni: „Vajebal Majse... — és könyörgött Mózes, miért gerjedt fel haragod néped ellen, amelyet kivezetted Egyiptomból.” Mózes tanítónk azt akarja mondani: „I'tenem, miért haragszol a te népedre, hogy borjujalaku bálványt készítették, hiszen te okoztad ezt, te küldted őket száműzetésbe Egyiptomba, ahol a nép az állatokat imádta, le kellett züllenie Izráelnek.”

A midras e magyarázata egyezik több modern elfogású tudós nézetével, amely szerint Izrael azért készített borjujalaku bálványt, mert az állatkultust látta maga előtt Egyiptomban.

*

Rabbí Jajchonon azt beszélte:

— Egyszer hajón mentünk és láttunk egy halat, amely fölemelte fejét a tenger hullámaiból, két szeme oly nagy volt, mint két hold, két orlyukából pedig oly vízszög jött ki, mint Szüro városának két folyama.

Ezt a fantasztikus leírást *Bovo Bászro* traktátus 74-ik lapján találjuk, együtt Rabbó Bar Bar Chono fantasztikus elbeszéléssel, amelyekben a magyarázók mélyértelmű szimbólumokat találtak. Rabbí Jajchonon fennírt elbeszéléseiben a *Ritvo* néven ismert hírneves talmudkommentátor célzást talál arra, hogy napjaiban bizonyára valami zsarnok hatalom rémitette a világot és ezzel az elbeszéléssel azt akarta tanítani, hogy a szörny, amely csak felbukkant a habok közül, majd el fog tűnni a feneketlen mélységbe.

*

„Örizzétek meg és cselekedjétek, mert ez a ti bölcseségetek a többi népek között.” (Devórim 4.) Mire vonatkozik ez az ige? Milyen zsidó tudomány az, amit a népek is elismernek? Ez az időszámítás, a csillagok járásának kiszámítása. (Sabb. 75.) Ezzel a kijelentéssel azt akarja hangsúlyozni, hogy a tudomány vívmányait a vallás céljai szolgálatába kell állítani.

*

Közismert ama két kijelentése, amelyek közül az egyik azt tanítja, hogy gonosz úton, csúf eszközökkel, nem lehet a jót szolgálni és I'ten akaratát teljesíteni. Másik pedig átment imakönyvünkbe és

arról szól, hogy a vallásos hitnek egyik vizsgáló mozzanata: a leghatalmasabb I'ten leereszkedik a szegény, nyomorult emberhez és segít őt szomorú sorsában.

— Egy király átment egy vámszedő állomásnál — tanítja — és azt mondta szolgálóinak: „Fizessétek a vámot!” Azt felelték erre: „Urunk, királyunk, hiszen minden vám úgyis a tiéd!” A király válaszóla: „Igaz, de példával akarok előjárni arra nézve, hogy mindenki fizesse meg a köteles illetéket.” I'ten is azt mondja: „En gyűlölöm a rablást az áldoztatban is” — tanulják meg tőlem gyermekeim, nem ér semmit sem az áldozat, ha rablás útján jutott valaki az áldozati állat birtokába. (Szükko 30.)

A második tanítás, amely a szombatesti *V'jiten P'ebó*-imában foglaltatik, így hangzik: „Ahol a Tórában, Prófétákban és Irásokban kifejezve találod I'ten hatalmát, ott kifejezésre jut az ő leereszkedése az emberekhez. Például: Irva van Dvorim X. fejezetében: „Az Örökkévaló a hatalmak hatalmasa”, de ugyanott azt is találjuk: „megszerezti a jogot az özvegynek és az árvának.” (Megillo 30.)

*

Hogy I'tenben bízni kell és nem szabad az ő rendeltetésének helyességében kételkedni, azt a Midrasban foglalt következő Irásmagyarázata tartalmazza: A zsoltóros azt mondja: „Ki attó Hasém, néri — hiszen Te, ó Örökkévaló, az én világosságom vagy.” Honnan jön a világosság? A szemből. A szemhárya fehér és a fekete a közepén van; tulajdonképpen a fehérből kellene jönni a látásnak és mégis a fekete részből jön. Ha tehát én nem értem az én világosságomat, nem értem a szemem működését, hogyan értem meg I'ten ténykedését? ...

*

A zsidó történetnek egyik sajátos törvényét, amely azzal vizsgál bennünket, hogy szellemi életünk nem fog kiapadni, a következőképpen foglalja szavakba:

— Nem hal meg egy Igaz, amíg nem születik egy hozzá méltó, fölragyog az egyik nap, mikor lenyugszik a másik. Éli főpap napja nem áldozott le, amíg S'müél napja nem tünt föl... (Jajmo 38.)

Viktória Sajt
ÖLBŐ

Lerakat: VII., Nyár-u. 34.
Telefon: 145-104.

Egy rejtélyes midras

Igen érdekes magyarázatot találunk a heti szidra egy versével kapcsolatos midrasra, a múlt évben elhunyt makói dájon a nagy tudós R. *Chájim Léb Deutsch* z. c. l. két hónap előtt megjelent „*Abavas Chájim*” c. agadikus széferjében.

A hetiszakasz előadja, hogy **Ábrahám** Miczrájmban attól tartott, hogy esetleg elteszik láb alól, ha meglátják, mily szép asszony a felesége *Sára*, csak hogy nejét maguknak kaparinthassák. Ezért így szólt Sárahoz: „*Imri nó áchajszí ott*... — mond, hogy nővérem vagy, hogy jó dolgom legyen miattad és életben maradjak”.

Ehhez a vershez a köv. rejtélyes midras (*midros p'lió*) fűződik: „*Mikaan sesach-tim P'chajle b'sabbosz*”. („Ebből következik, hogy meg van engedve az életveszélyes beteg részére szükség esetén Sabboszkor állatot metszeni”).

Kézenfekvő a kérdés: mi az analógia a vers és a midrasi következtetés között?

De hogyha gondolkodunk a dologról, egy másik kérdés töl el bennünket, melynek megfontolásával — mondja a s'ófer — megértjük a midrast is. Felmerül ugyanis a kérdés: a mi ösatyánk tudta, hogy I'ten különös oltalma alatt áll, hogy nagyra van hivatva utódaiban, hogy így tehát meg fog menekülni az őt fenyegető egyiptomiak fondorlataitól, miért kerestek tehát különös módon kibuvót, miért folyamodott ahhoz, hogy eltitkolja Sára kibenlétét?

De eljárásában az az igazi életszabály nyilatkozik meg, hogy bárha az embernek bízni kell I'ten segítségével, amely sokszor csodálatos módon nyilatkozik meg, azonban *egyedül a csodára támaszkodni nem szabad*, hanem mindent el kell követnie természetes eszközökkel, hogy önmagán segítsen.

Igy van betegség esetében is. Az életveszélyes beteg sorsa lényegében I'ten kezében van, mar most felmerült a midrasnak a kérdés, miért engedték meg bölcséink az ilyen beteg miatt a Sabbosz megszegését, hiszen ha I'ten akarja, amúgyis felgyógyul?

De az ösatya esetéből — feleli azután a midras — megkaptuk a választ: az embernek elsősorban mindent el kell követnie természetes úton, hogy a bajt elhárítsa, tehát természetes módon kell megkísérlni a beteg meggyógyítását is, amihez azután I'ten segítségét kérhetjük. Ezért szabad a súlyos beteg érdekében még a szent Sabboszt is megszegni.

A midras által egymás mellé állított két tételnek az alapfogolata tehát egy: I'ten segít, de az embernek elő kell készíteni hozzá a talaját.

*

(A mű 3 pengő előzetes beküldése ellenében kapható a szerző özvegyénél: Deutsch rabbiné, Makó.)

Zsidó kiutasítások Németországból

Október 29-i berlini jelentés arról számol be, hogy a német birodalom területén megkezdődött a „lengyel illetőségű” polgárok összefogdosása, akiket autókra és vonatokra zsufolnak és tömegesen a lengyel határ felé szállítanak. A lengyel kormány a külföldön tartózkodó lengyel állampolgárok lengyel területre való lépését különleges beutazási vizumhoz köthette, mire Németország néhány ezer „nemkívánatosnak minősített” lengyel illetőségű zsidót kiutasított. Ezek közül péntek este már több százán megérkeztek a bozsnicei, zbazini és zdunij határállomásokra. A zsidó segélyszervezetek delegátusai ugyancsak ezekre az állomásokra utaztak, hogy támogassák a kiutasítottakat.

A hétfői berlini lapok jelentése szerint a lengyel állampolgárságu németországi zsidók ellen indított kiutasítási akció során eddig hatezer lengyel zsidót tettek át a határon. A kiutasított lengyel zsidókat razzia útján szedték össze a kü-

lönöző országrészekben — Berlinben a gyerekeket az iskolákból vitték el kiutasított szüleikhez — és azután a birodalmi posta autbuszain vitték őket a lengyel határ szomszédságában fekvő Neubent-schen városába, ahol kiszállították őket az autbuszokból. Innen a kiutasított lengyel zsidók gyalog tették meg a két-kilométeres utat a határig.

A német és a lengyel kormány megbízottai kedden tanácskozára ültek össze Varsóban, hogy rendezzék a kiutasítás kérdését. A berlini lapok véleménye szerint a tárgyalások eredményeképpen előreláthatóan további 12—15.000 Németországban letelepedett lengyel zsidót toloncolnak át a határon.

Bécsi híradás szerint Bécsből magyar zsidók is ki lettek utasítva, ezek a magyar követséghez fordultak oltalomért, a követ intervenciát is, mire azt a felvilágosítást kapta, hogy a kiutasítás berlini felsőbb utasításra történik.

„Kegyetlen időkből!”

Ilyen címen kezdjük a „Zsidó Ujság” mai számában azt a történeti elbeszélést, amely az angol zsidók XII. századvégi vértanúságának egyes epizódjait peregetti le előttünk. Tulajdonképpen minden Jajmkipür este kellene gondolnunk az akkori eseményekre. Kol-Nidré este felhangzik templomainkban a pijüt „Omnom kén jeczer szajchén bönü, boch l'haczdék ráv czedek vaanenu szólachti — bizony, így van, a szenvedély lobog bennünk, de Te igazolj bennünket, Végtelen Igazságú s felelj nekünk: megbocsájtok”. E költemény szerzője Rabbí Jajmájv, aki Joigny északfranciaországi városból Jork angliai városba kerül, amelynek várában történt azután a rettenetes katasztrófa. A csőcselék rabol-

ni akart. A zsidók a királyi várba menekültek. A tömeg be akart törni. Erre az ostromlott zsidók öngyilkosok lettek R. Jajmájvval az élükön, aki azt mondotta nekik: „Ha ellenségeink kezébe kerülünk, akkor becseltem halállal mulunk ki, mert azok nemcsupán kizozni fognak minket, hanem meg fognak bennünket becstelenni, ezért én azt tanácsolom, hogy életünket adjuk önként vissza a Teremtőnek és ne várjuk be hóhérait.” A szomorú történet mégis azt a vizsgálató mozzanatot foglalja magában, hogy éppen az az ország, ahol ez előfordult. Anglia, most az elnyomott zsidóság érdekében igyekszik megtenni mindent, ami a mai kuszált európai viszonyok mellett lehetséges. — Érdekfeszítő új elbeszéléseinket olvasóink bizonyára szeretettel fogják fogadni.

HEIDEN JENŐ
OPTIKA — FOTÓ
Budapest, VII., Király-utca 21.
Telefon: 138-110. Szombaton zárva.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.
Keksz, levestészták és ostyaárak. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

POCK - parókák

Fiatalosak, természetesek
POCK egyike a legjobb hajmunkásoknak
POCK KÁROLY, parókaspecialista Budapest, VI., Andrásy-út 19.

Katzer Árpád szücsmester

bunda-, róka- és szörmeáruil elismerten jutányosak

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 23. TELEFON 112-084

A caddik látomása...

... Szombat este vigan folyik a klauzban a Szombat Királynő tiszteletére rendezett negyedik lakoma. Az egyik hívőt, aki az elmúlt őszi ünnepeket rebbejénél töltötte, felkéri az asztaltársaság, hadd mondjon el valamit a mesterénél tapasztalt élményeiből.

A hívő eleinte vontatottan, majd bátrabban nekilendül a köv. misztikus történet elbeszélésébe, amit mesterétől a sátoros ünnep hetedik éjjelén való virasztás alkalmából hallott:

*

— Az elmúlt 5698. esztendő szomorú zsidó eseményein az egyik késő este elgondolkozva — mesélte a Mester — akkor éjjel roppant érdekes álma volt. Alkában az égből járt, hol élénk sürgés-forgás volt. Pár nappal Jomkipür előtt lehett és az égi jámborok és szentek csoportokban gyülekezve igyekeztek egy nagy terem felé, melynek ajtaján csillogó arany betűkkel volt felírva: „Rabbi Lévi Jiczchol“ a nagy Berdicseviék a neve. Kíváncsi érdeklődésére megtudta, hogy az elmúlt Roshasono ünnepének áhitatos imái és szívettépi sajforfuvásai az égből meghallgatásra találtak és a Legfelsőbbet kegyelemre biztatva, elhatározta, hogy a félelmetes nagy napon, ha Izráel szószólója felvonulnak előtte egy boldogabb újszandóért esedezni, kérésüket teljesíteni fogja...

— A Legfelsőbb eme elhatározása, nagy örömet szerzett az égből és az összes jámborok és szentek egyhangúlag elhatározták, hogy szószólónak a nagy Berdicsevit fogják felkeresni, aki életében is mindig szószólója volt szeretett népének, tehát most, minthogy a jámborok, haláluk után nagyobbak, mint életükben, szavai még annál inkább fognak meghallgatásra találni. A Berdicsevi az ő szerénységében eleinte vonakodott ezt a nagy szerepet betölteni, de hát a zsidóság létkérdése forgott kockán és ezért elvállalta a megbízást. Mivel a félelmetes nap már rohamosan közeledett, a Berdicsevi munkához látott, azonnal magához rendelte Élijohú prófétát és megbizta őt, keresse fel neki az ő régi és lelkes hívét, Reb Slajmét, hogy Kolnidré estén rendelkezésére álljon.

— Végre érkezett a félelmetes Kolnidré-est. Az ég seregei óriási félelem és rettegéssel járultak a Legfelsőbb ítélszéke elé. Midőn a földön az első Kolnidré akkordjai elhangzottak, a Legfelsőbb a könyörületesség palástjába burkolva

jelent meg és a tárgyalást megnyitva, határozatához híven engedélyt adott a szószólók védőbeszédének megkezdésére. Óriási csendben, szerényen, de bátran előlépett a Berdicsevi és kérte, hogy védőbeszédje előtt hallgassák meg egyik hívének Reb Slajmenak előadását.

— Egész életemben — kezdé Reb Slajme — lelkes híve voltam a Berdicsevi rabbinak. Egyszer Jomkipür előtt két nappal érkeztem oda és a Berdicsevi kérésére miért jöttem oly korán, mondtam, szeretném végig nézni a Berdicsevi kapórengetését. Meglepetésemre a Mester azt válaszolta, hogy menjek abba a faluba, hol Szrulse kocsmáros lakik, nézzem meg az ő kapórengetését, ott sokkal többet fogok látni és tanulni. A Mester szava parancs volt, elindultam tehát abba a faluba és éppen este a kapórengetés idejére érkeztem meg oda. A kocsmáros tele volt részeges parasztokkal, akik egymásután üritgették a pálinkát. A kocsmáros Szrulse, egy durva parasztos kinézésű hatalmas szőlő férfi volt és már kíváncsian vártam, hogyan fogja végezni ez az ember a kapórengetését. Éjjel lett mikor a kocsmáros kiüvölt és Szrulse nyers hangon szólt ki feleségének: „Hé, Rifke! Hallod-e? Hozd csak be az adóskönyvet!“ A felesége behozta a könyvet s Szrulse nekigyürkőzve, fellapozta és olvasni kezdett: „Az év első napján az imádkozás körül vétkeztem. Nem imádkoztam kellő áhitattal... Oh uram Teremtőm, bocsáss meg bűneimért, mert megbántam azokat és nem fogok többé vétkezni. A második napon az étkezési törvény ellen vétkeztem, a harmadik napon, ezt, a negyediket azt a bünt követttem el, melyekért bocsánatot kérek. Így lapozva végig az év minden napján feljegyzett bűnöket és sirva jajveszékelve kért értük bocsánatot... Mindez több mint másfél óráig tartott, míg aztán a könyvet félretéve, ismét kiszólt a feleségének: „Hé Rifke! Most hozd be a másik könyvet!“ Az asszony behozta a másik hatalmas könyvet és Szrulse olvasni kezdett belőle. Az év első napján suhancok az ablakokat törték be nálam... A második nap a részeg parasztook összeverekedtek a kocsmában és mindent összetörték nálam, rengeteg károm volt. A harmadik nap egy paraszt, mert nem akartam neki pálinkát hitelbe adni, úgy pofon ütött, hogy két szővedtem el. A negyedik nap ezt szenvedtem el, az ötödik, a hatodik és hetedik nap pedig

azt, úgy hogy kijutott nekem az év minden napján a sok szenvedésből... Ezután letéve a könyvet, az ég felé emelte szemét, úgy szólt: „Nos, édes Teremtőm! Hallottad úgy-e, mennyit vétkeztem egész éven át, minden bünt és vétkemet pontosan feljegyeztem, hogy tudjam mennyivel tartozom Neked. De hát ezzel szemben felsoroltam Neked egész évi szenvedéseimet, amit Te küldtél rám, hogy követeleisid behajtsad rajtam és így azt hiszem, most hogy a leszámolás nagy napja elérkezett, nyugodtan és tiszta szívvel leszámolhatok Veled...“ Erre az egyik kezébe véve a bűnök könyvét, a másikba a szenvedések naplóját, felállt és mindkét könyvet a feje körül lengetve így szólt: „Ze chalifósi — ez a szenvedések könyve legyen a bűnök helyett; ze temürósi, — ez legyen cserébe a másiké; ze kaporósi, a szenvedések legyenek nekem kapóre, kiengesztelésül, a bűnökért... Így aztán egymásnak nem tartozunk, ezért könyörgök Hozzád, adjál nekem egy boldog újévet, hogy szolgálhassalak Téged szeretettel és félelemmel, Amen!“ Ezen szavak után eltette a két könyvet és pihenőre tért...

Midőn én ezt láttam — fejezte be Reb Slajme — megértettem, miért küldött engem a Berdicsevi, Szrulse kocsmároshoz, mert valóban sokat tanultam tőle.

Ezzel Reb Slajme meghajolt a Legfelsőbb trónja előtt és eltávozott.

Ekkor előlépett a Berdicsevi és szelíd, nyájas hangon így szólt:

— Világok Ura! Hallottad-e Szrulse kocsmáros történetét? Tudd meg tehát, hogy Szrulse nem más, mint a Te kiválasztott néped Jiszroél! Aki, igaz ugyan hogy egész éven át lépten-nyomon vétkezett, de más népek nem vétkeznek-e ezerszer többet is? És mégis ő rá küldtél 5698-ban egy olyan szomorú esztendőt! Mi az az óriási vétek, amit ő elkövetett? És miért nem szenvedtek volna meg, ezerszer annyit, mint amit vétkeztek? Ha vétkeztek a templomban, nem imádkoztak áhitattal, megszenvedtek érte, hogy ellenségeik annyi sok templomot pusztítottak el... Ha vétkeztek az étkezési törvények ellen, vagy nem vigyáztak a sajtchetre, hogy megbízható legyen, már szenvedtek érte a vágatási tilalom által. Ha vétkeztek az oknélküli gyűlölettel, egyik a másik gyűlöli egymást, testvértestvér ellen, gazdag szegény ellen, hatalmas gyengébb ellen, megbűnhődtek már azért, hogy az ellenesik is azért üldözik őket, mert hatalmasabban nála... Így tehát a tartozásukat kiegyenlítették már Nálad, Világ Ura! Bocsásd meg bűneiket és ítélj meg nekik egy boldog új évet, áldd meg őket az új évben sok szerencsével, egészséggel, békével s megelégedéssel, jöjjen el a Mo-siach binhéro bejoménu, Omén!

Guttman József, Torna.

Kegyetlen időkből

Történeti elbeszélés a XII. századból.

1.

Az 1188. év egy nyári napján két fiatalember vonult végig a londoni *Cheapside* utcán, amely akkor az angol főváros közepét metszette át. Akkoriban nem voltak arra paloták, csaknem csupa aalcsony házikók sorakoztak föl. Csak itt-ott lehetett látni magas épületet, amelyen kívülül lovagi címer volt, mutatván tulajdonosának a nemesi rendhez való tartozandóságát. A gazdag emberek, akik a királyi udvarral összeköttetésben állottak, ezt a helyet választották állandó tartózkodásul, hogy a főváros zajától mentesek legyenek. Ezuttal is csend uralkodott ebben az utcában, mert a paloták lakosainak legnagyobb része távol volt. Egy részük II. Henrik királlyal Normandiába vonult a saját fia Richard által vezetett fölkelők ellen, egy másik részük pedig lehetőleg került az állandó pénzzavarban levő — szert folyton új és új adókat kérő — uralkodó közelségét.

A csendes utcán most nagyszámu nép vonult. Várakoztak valamire. A két ifju, akik közül az egyik páncélt öltött és vállán a keresztnek jelét viselte, odafordult társához, aki polgári ruhába volt öltözve és szólt: „Talán jobb volna, ha érdeklődnék, miért öönlük a nép ide, mielőtt tovább mernénk menni.

— Mi az, „mernék“? Nem szégyenled, hogy ettől a csöcseléktől félsz? Ha nem bízol kardodban, akkor menj ahova akarsz, én nyugodtan megyek tovább.

— Az égre kérlek, Uram, ne beszélj olyan hangosan, gondolj arra, milyen bajba jutnánk, hogyha valaki elárulna téged. Nem félek egy kis fegyveres összeütközéstől, de te, Uram, ismeretlen akarsz maradni itt és milyen könnyen fölismertnének téged a hangodon. Te tudod, hogy nem szivesen kísértelek téged irlandi menyasszonyjelöltedhez, de te kényszerítettél engem, hogy ott maradjak az ő védelmére. Arra igyekeztem, hogy a legelhagyatottabb utcákon keresztül menjünk és most bejutottunk egy nagy tömeg közepébe.

(Szegény leány, szólt a polgári ruhás ember, gondolataiba elmélyedve. Teljesen rámbizta magát az ő ártatlanságában.)

— Miről is gondolkodol, uram?

— Az én nevem *Merdunt*, ezen a néven szólts. De úgy látszik, kedves *Szatogreen*, te elfelejtetted már a nevemet, annyira fejdedbe szállt a félelem, azonban mindjárt meg fogom neked mondani, miért gyülekezett a nép. Processzió lesz itt. A püspök hirdette meg ezt a processziót, ahol a vallásháborút akarja prédikálni. És most ez a tömeg, amely reszket és ijedezik ha Szaladin szultán nevét hallja, összegyülekezett nagy kíváncsiságból.

A páncélos ifju hallgatott, de a másik tovább mondotta:

— Milyen szomorú dolog, hogy ezek a papok becsapják a népet. Azt mondják nekik, hogy az én apám Normandiából való visszatérése után majd Jeruzsálem felé vonul. Amíg az apám saját fia ellen háborút visel, a szultán Jeruzsálemben uralkodik és elnyomja a keresztényeket. Miért nem gyülekeznek össze Európa királyai, hogy ezt az egyiptomi hőst, aki annyi szenvedést okoz a keresztényeknek, legyőzzék? Miért akadályoznak meg engem abban, hogy én hitetlenek ellen háboruba vonuljak? Én letipornám őket.

Az utolsó szavakat hangosan kiáltotta, de majd észretért és azt mondotta:

— Gyere barátom, hagyjuk el ezt a helyet, nem akarom hallgatni a papot, aki királyi zsoldban áll.

— De, uram, a te csúfolódásod engem is érintett, hiszen egy év óta hordozom a keresztet a vállamon.

— Ugyan, ne beszélj ilyen gyerekeséget! Nem rád gondoltam! Mit tehet egy ember, hogyha a királyoknak nincs annyi eszük, hogy a szultán ellen vonuljanak. Egyébiránt Szaladin okos és erős uralkodó, téged se akarlak csúfolni, erre nincs okom, hisz te hűségesen szolgálsz engem és követsz engem segíteni akarva.

— Oh uram, mondta a megszólított nevetve. Itt ugyan nem lesz alkalmam hőstettek végzésére.

— Ne beszélj így, válaszolt *Merdunt*, mert a védtelen nők oltalmazása szintén lovagias tett. Nem szabad lebecsmérelned, hogy én téged ezzel megbízalak. Tartsd szem előtt a szerencsétlen lányt, teljesen rád bízom az ügyet. Szivesen őrizném én magam, de holnap el kell hagynom Londont. Feladatod legyen az is, hogy kikémleld, kik a barátaim, kik az ellenségeim. Egyben vigasztald a szegény lányt. Kisérelld meg, ha lehet, szívét elszakítani az enyémtől, hogy elfeledjen és az erdőszhez menjen nőül, aki becsületes férfiú. Ő oly hüén szeretett engem, de én...

— De hisz, uram, nem első dolog, hogy hűtlen lettél. — mosolygott *Szatogreen*.

— Igen, ezt a háborus hangulat okozza. — felelte *Merdunt*.

Mialatt így társalogtak, körmenet vonult el előttük és utána a nép, úgy hogy *Merdunt* és *Szatogreen* tovább mehetek. Alig jutottak az utca végére, hirtelen különös kiáltást hallottak a menetben résztvevő tömegeből. A kiáltás mindinkább vadabb lett, sok ököl, bot, ernyő emelkedett fenyegetőleg a magasba, miközben egy lány nyilsebesen menekült a feligazított férfiaktól és kiáltó nőktől követve. Az üldözött fuldokolva állt meg. Reszketett egész testében, midőn egy magas épület előtt megpihent, ahol éppen *Merdunt* és *Szatogreen* állottak. Gyönyörű, előkelő termetű lány volt. Drága ruházata selyemből és csipkéből készült, mely elütött a nemzeti viselettől.

A szerencsétlen egy nagy kapuhoz vezető lépcsőn sietett fel, amely azonban csukva volt. Esméletlenül bukott el az őt követő tömeg előtt. Átkokkal és szitkokkal halmozták el.

Ekkor rést nyitott magának egy idősebb hölgy, aki áttörve a néptömeget, a lány mellett termett és saját testével igyekezett őt megvédeni.

— Mit akar a vén bestia? — hangzott a tömegeből, le vele! Kössétek fel mindkettőt a legközelebbi fára, vagy égessétek el!

— Nem, kössétek meg őket és dobjátok a folyóba! — kiáltottak mások.

— Miért halogatjátok az ügyet? — szólott egy rongyos ruházatu, aki *Merdunt* mellett állott. Dobjátok az öreget a folyóba, a fiatal pedig meztelenül dobjátok máglyára!

— Vajjon mit követett el ez a leány? — kérdezte *Merdunt*.

— Honnan tudnám én azt? — szólott a szakadozott ruházatu, de hisz mindenki látja, hogy ez egy zsidó cseléd!

— Mit keres egy zsidó nő a szent körmenetnél? — kiáltott egy polgárisan öltözött férfi. Csupán tekintetével is megszensteleníti keresztünket. Meg kell halnia, vagy felvenni a keresztiséget.

— Ostobaság! — vetette közbe egy harmadik. Hisz végleg eltöltötte a király a zsidóknak a keresztény vallás felvételét! Még a kikeresztelkedetteknek is vissza kell térniök. Ez az igazság, mert egy átkozott zsidóból sosem lehet jámbor keresztény. Miért vesztite el a kincstár a zsidóadót? — Ez a nő ugyancsak egy átkozott zsidó, s mert a mi szent felvonulásunkhoz közeledni mert, azonnali halált érdemel!

E szavak még jobban felizgatták a tömeget. Végül sikerült az idősebb hölgynek szóhoz jutnia. Így szólt a tömeghez:

— Ó, hát valójában keresztények vagytok ti? Hogyan is akartok e szent menet láttára ártatlan embertvert ontani? Ahe-lyett, hogy Jeruzsálemben vonulnátok és ott a mohamedán uralmat, a kereszténység legesküdtőbb ellenségének birodalmát megdönténétek, vallási buzgalmatokat egy ártatlan zsidó leány vérenek kiontásával akarjátok oltani? Mi rosszat cselekedett a szerencsétlen? Látjátok, mennyire megfélemlítettétek! Gyermekkora óta ismerem és esküszöm ártatlanságára! Miért üldö-zitek hiába? Vonuljatok inkább félre és hallgassátok a püspök beszédét! (Folyt. köv.)

BECKERT HUGÓ paróka-készítő specialista
 Speciális kivitel! **VILDOB-UTCA 27** Speciális kivitel!
 Elegáns paróka fejhez simuló hártavékony széllal,
 csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

HIREK NAPTÁR

Sabbosz Lech-l'chó, Chesvon 11
Gyertyagyújtás (Bpest): 4.05
שנה kimenetele „ 5.05

Tisztelettel felkérjük mélyen tisztelt olvasóinkat, sziveskedjenek az esedékes előfizetési díjat azonnal beküldeni, hogy a lap szétküldésében ne álljon be fennakadás.

— Nem szüntették be a palesztinai bevándorlást! A világsajtó egyes organumainak idevonatkozó tendenciózus híreszteléseivel szemben Jeruzsálemből hivatalosan jelentik, hogy a palesztinai kormány megállapította az 1938. október 1-től 1939. március 31-ig terjedő félévre a zsidó bevándorlási engedélyek (certifikátok) mennyiségét. A jelentés szerint erre a félévre 2000 tőkés-, 1000 munkás- és 800 úgynevezett rokon-certifikát adható ki. A tőkés certifikátok birtokosai minimális 1000 font tőkét tartoznak igazolni. A tőkés és munkás certifikátok tulajdonosai magukkal vihetik családjukat is. Mivel a kiskorúak és palesztinai iskolába felvételt nyertek bevándorlása nem esik ebbe a kvótába, számítások szerint az említett félév alatt a kvóta szerint kb. 11.000 zsidó vándorolhat be Palesztinába.

— **Rabbibeiktatás Tordán.** Wesel Albert főrabbi z. c. l. halálával a tordai hitközség a megdicsőültnek nagytudású vejejt Adler József segesvári főrabbit választotta utódjául. Október 30-án vasárnap volt az ünnepélyes beiktatás. (Adler főrabbi egyelőre a segesvári rabbiszéket is megtartotta.)

— **Haláleset.** Békéscsabai jelentés szerint elhunyt az ottani orthodoxia igen érdemes, jámbor, i'tenfélő tagja *Herskovits Adolf* 49 éves korában. A Mindenható vigasztalja hátramaradottait.

— **Prisztor asszony kudarc.** A lengyelországi s'chito-tilalom érdekében — mint emlékeztető — Prisztor asszony a szejm képviselője élénk agitációt fejtett ki két év előtt és állandóan hivatkozott arra, hogy a parasztok érdekeit képviseli. Most azonban kiderült, hogy a parasztok nem kérnek az ilyen támogatásból, mert önagysága a legutóbbi választási bizottsági jelöléseknél csúfos vereséget szenvedett.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készít hullámosított hajból; javítást, ondulást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász.

Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

— A palesztinai arab terror örvendésen alábbhagyott, miután óriási veszteséglista jelzi az elmúlt hónapok szentföldi vérengzéseit. Hivatalos közlés szerint ugyanis a legutolsó négy hónap alatt a halálos áldozatok száma: 1089 arab, 219 zsidó és 42 angol, továbbá 9 semleges egyén. Ugyanezen idő alatt megsebesült 504 arab, 454 zsidó, 138 angol és 6 semleges egyén. Egyedül október hónapban 449 arabot, 58 zsidót, 14 angolt öltek meg. A legutóbbi négy hónapban tehát összesen 1359 ember vesztette életét a zavargások során.

— **Halachikus per, világi bíróság előtt.** A lengyelországi *Rowno* községben meghalt a napokban egy zsidónak született mérnök, aki egész életén át hangoztatta, hogy egyetlen felekezethez sem tartozik és tiltakozik az ellen, hogy zsidónak tartás. Most, hogy meghalt, a zsidó hitk. adott neki helyet a temetőben, de a választóvívi szabályok értelmében — csak a kerítés mellett. A családja ezért pert indított a hitközség ellen. A rownoi kerületi bíróság előtt folyt a per, amely alkalommal a bíróság asztalán ott feküdtek a *Ramban* és *Jajre Déó* hatalmas foliánsai, melyekre a hitközség hivatkozott. A bíróság elutasította a keresetet és a hitközség állásponjtját fogadta el.

BPESTI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG.

Fontos figyelmeztetés!

דהסיר מבשור

Figyelmeztetjük hveinket, hogy a **SKREK LIPÓT RT.** budapesti VII., Dob-utca 27. sz. alatti füstölthúsárugyára a rituális vágás ezidőszerinti szünetelése miatt üzemét beszüntette.

A VII., Dob-utca 27. sz. alatti főüzlet és egyéb fióküzletei helyén most működő „**SKREK RT.**” **CÉG TRÉFÓ ÁRUTGYÁRT** s így összes gyártmányai „m.: füstölthús, szalámi virsi, kolbászfélék, konzervek és egyéb termékek kimonodottan n'véló és tréfó és annak élvezése vallástörvényi szempontból szigorúan tilos!

A bpesti aut. orth. izr. hitközség rabbisága és előjárósága.

— **R. Áron Blumenfeld z.c.l. családja** számára a köv. összegeket vettük: Roth Henrik, Kövesi Ignác (Bpest) 5—5, Schlesinger Márkusz (Bpest) 0.50, kisebb adományok 3.60. Összesen: 14.10. **A már kimutatott összegekkel együtt eddigi gyűjtésünk négyszáz pengő.** — A köv. sorokat vettük: Mélyen tisztelt Szerkesztő úr! Fogadja hálás köszönetem a nekem beküldött 400 pengőért, melyet két 200 pengős tétellen idejében megkaptam. A Mindenható fizesse önnek vissza a velem és árván maradt gyermekeimmel gyakorolt jótéteményét. Egyben ezúton fejezem ki leghálásabb köszönetemet mindazoknak a nemesszívű hitestvéreknek, akik az akcióban részt vettek, adja a jó Teremtő, hogy a velünk gyakorolt gemilusz cheszed érdemük meg legyenek óva minden bútól és bánattól, im kol jiszroel, s Megboldogult Férjem elfolyt ártatlan vére kérje a Mindenható segítségét mindazokért, akik segítségünkre siettek! *Mély tisztelettel:* Hodász, nov. 2. *Özv. Blumenfeld Ernőné.*

— **Az újpesti orth. izr. hitközség** az elmúlt szombaton a Felvidék visszaesetlenségéért könyörgő i'tentiszteletet tartott, amelyen a város polgármestere és a kerületi rendőrpáncsnokság is képviseltették magukat. A „MINDENT VISSZA” feliratu nemzeti zászlókkal díszített templomot zsúfolásig megtöltötték az ájtatos hívők. Az ünnepélyt Wachsmann Ábrahám rabbi, a nyitott frigszekrény előtt elmondott héber imával nyitotta meg, majd a HISZEK-EGY elénekzése után Wollner Samu hitközségi titkár lépett a nemzeti zászlóval bevont szónoklatot tartott, a felvidéki magyar testvéreinket kitartásra, az ittenieket pedig áldozatkésztségre buzdítva. A szépen sikerült ünnepély a himnusz elénekzésével ért véget.

— **Sírköavetés.** A most egy éve elhunyt és közszeretben állott dr. *Szold Endréné*, Fejér Elzi síremlékét mult hét vasárnap avatták a rákoskereszturi temetőben, az elhunyt széplelkű uriaszony nagyszámú barátja és tisztelőjének a zsidó társadalom reprezentánsainak, valamint a *Szold* és *Fejér* családok hozzátartozóinak jelenlétében. Az avató beszédet, mely költői lendülettel emlékezett meg a korán elköltözött, nemeslelkű fiatalasszonyról, *Eppler I.* rabbi tartotta.

A miskolci jesiva

kuratóriuma értesíti mindazon böche-reket, akik a jesivába, ill. internátusába felvételt nyerni óhajtanak, küldjék be azonnal bizonyítványukat életkoruk megjelölésével: főtisztelendő Austerlitz Sámuel főrabbi úrhoz, Miskolc.

Orth. kóser füstölt

libahus 3 P., libaszalámi 3.60. Öt kg. vételnél frankó. **HEISZ, DEBRECEN, SIMONFFY-U. 5.**

— **Por és arany** ... Valaki kérdezte a geri Rebbet: „Miért sírnak mindig az emberek, mikor e szavakat mondják: az ember porból ered és porrá lesz? Ha aranyból eredne és porban érne véget, il lenék sírni, de nem akkor, mikor oda tér meg, ahonnan eredt.” A caddik így felelt: „A világ eredete a porban van és az ember azért helyeztetett a világba, hogy a port szellemé emelje fel. De ő mindig a földi dolgokkal a porral törődik és a végén ő maga a porban oszlik fel...”

— **Imádkozunk a megváltásért** ... A ropcsi rabbi beszélt: Mikor Szabaszipol ostrománál Miklós cár végiglovagolt a sáncok egyikén, egy ellenséges ijjász célbavette. Ezt messziről észrevette egy orosz katona, rikoltással félregraszottta a császár lovát, úgy hogy a nyíl nem talált célba. A cár szólt a katonának: „Kérj valami jutalmat!” „A káplárom, szólt a katona, kegyetlen hozzám, minduntalan megver ... Kérném, hogy más káplár alá kerüljek.” „Te bolond, kiáltott Miklós, kerd, hogy magad légy káplár ...” Így esedeklünk mi is a hétköznapok kisszerű szülkségeleteiért és nem tudunk azért imádkozni, hogy jöjjön a megváltás ...

— **IFJUSÁGI HIREK.** A bonyhádi Tif. Bach. október 30-án tartott választási gyűlésen a következő tisztikart választotta: Glattstein Antal elnök, Feldmann Samu alelnök, Stern Artur és Kohn Miksa háznagyok, Guttmann Jenő pénztáros, Hermann Lázár titkár, id. Fröhlich Sándor könyvtáros, Weisz Salamon és Goldring Ignatz ellenőrök. — A mezőcsáti Tif. Bach. új vezetősége: Roth Miklós elnök, Grünberger Sándor alelnök, Grünberger Vilmos pénztáros, Friedman Gyula titkár, Kohn Izidor könyvtáros, Glattstein László, Darvas Sándor választm. tagok.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Csorna: Ha az illető nem kajhén, akkor nincs baj. Ha netán kajhén lenne, úgy írjon még egyszer, de egész pontos adatokkal.

nítványja volt, az egri gaon mindvégig fenntartotta vele fiatalkori barátságát.

Hoch Lajos.

— **Óvás!** Tudomásunkra jutott, hogy egyesületünk részére felelőtlen egyének adományokat gyűjtene. Tekintve, hogy mi senkinek ilyenirányú felhatalmazást nem adtunk: kérjük az esetleg gyűjtésre jelentkezőt közönséges szélhámosnak tekinteni és az adakozást tőle kerekén megtagadni.

A bpesti Tiferesz Bachurim Előjárósága.

— A tiberiási zsidó polgármester hősi halála. Jeruzsálemből jelentik: Tiberiás zsidó polgármestere *Zakkai el Khadib*, akit október 27-én arab terroristák az utcán 3 lövéssel megsebesítettek, belehalt sérüléseibe. *Zakkai el Khadib* tekintélyes szefard családból származott, 43 éves volt, felesége és 3 gyermeke gyászolja.

— **Özv. Hönig Vilmosné** elhunyt. Mint résztvevő értesülünk, özv. Hönig Vilmosné, szül. Schlienger Cecilia 86 éves korában elhunyt. A megdicsőültben dr. Csergő Hugó a pesti izr. hitközség kiváló főjegyzője édesanyját gyászolja.

— **Lőw Immanuel jubileuma.** A magyar kongresszusi zsidóság nagyérdemű felsőházi tagja most töltötte be szegedi főrabbi működésének 60-ik évét. A szegedi Chevra közgyűlésén Varga Mihály elnök köszöntötte a magyar zsidóság nevében a jelenvolt tudós papot, aki eddig minden ünnepést elhárított magától.

— **A nagyváradi orth. hitközség szabályait** tíz évi előkészítő munkálat után most módosították. A tervezetnek 114. pontja ezt mondja: „A hitközség a főrabbit, a rabbikat, a segédabbikat, az összes többi alkalmazottakat saját személyükben veszi fel, örökösök állítólagos utódlási jogosultságát (chazoko) semmilyen viszonylatban nem ismeri el.” A 117. pont pedig így hangzik: „Nem vehető fel hitközségi alkalmazottnak, rabbinak vagy segédabbinak, vagy a rabbiság többi tagjaink elsőfokú vérrokona, sógora, apósa, vagy veje”. (Sz.)

Elegáns
modern parókák
tartós

ALTSCHÜLER

készítmények

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12

(Királyucca sarok)

Telefon: 131-079

Kizárólag elsőrendű minőség s kivitel

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Blumenthal Manika Kiskunhalas, *Lázár Adolf* Kiskunmajsa jegyesek.

Dirnfeld Chajle Szombathely, *Koth Salamon* Paks jegyesek.

Hoffman Magda Pápa, *Kalisch Jenő* Szabadzsállás jegyesek.

Heimfeld Breinduskát Halmi, eljegyezte *Mandel Saul* Téglás. (M. k. é. h.)

Schück Endre Ónod és *Grosz Jolánka* Hajdunánás jegyesek.

Freimann Bertus Ujpest és *Weingarten Márton* Ujpest jegyesek.

Elovits Bellát Ujfahértó eljegyezte *Kritzler Gyula* Soltvadkert.

Goitein Noémit a högyészi főrabbi leányát eljegyezte *Pollák Mór* Balatonfüredről.

Walter Rózika és *Schlesinger Ernő* f. hó 6-án vasárnap 1/23-kor tartják esküvőjüket a Kazinczy-templomban (M.k.é.h.)

Roóz Cucika Nagykálló és *Guttman Elje* Ujfahértó jegyesek. (Az ujfahértói T. B. sziv. gratulálja volt gondnokát.)

Salamon Irénke Nyiregyháza és *Weinberger Lajos* Ujfahértó házasságot kötöttek. (Az ujfahértói T. B. sziv. gratulál volt gondnokának.)

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegízhatóbb vétel és eladási forrása GESTETTNER IMRE, Ujpest, Hajnal-u. 11. Budapesti telefon 495-119. Ékszertőzsdetog.

ELADÓ BRILLIÁNS ékszerekért nagy árat fizetek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: **Streicher Béla, Teréz körút 31. Telefon: 310-879. Szombaton zárva.**

בישיבה הרומה דר' אהעלי
חתם על כך אדמו"ר מהר"ר דוד קליין ראב"ד דשם שלישי יהיו השווייט; שיעור פסל מס' חולין מרישא שיעור עיון סוגיא דמימנים מס' בי"ב דף כ"ה יוד הל' שחשבה. הכתרים יבואו עמם ספרי יחסיהם הנצרכים מטעם המדינה
מנהלי הישיבה ארטה אהעלי

Eredeti angol szövet-különlegességek Kazár Nándor
posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u. 4. — Szombaton zárva

SALGÓ

SALGÓ-karamella vezet
belőle enni élvezet. Csak egyszer kóstolja meg! Az egyedüli orth. kóser tej-karamella. Darabja 2 fillér. Mindenütt kapható.

Hajszálak végleges kiirtása villannyal, szépségápolás, szemölcsirtás:
Pollák Sarolta kozmetikus. Andrássy-út 32
Miracle szépségápoló szerek, Miracle szőrtelenítő (házi kezelésre) szétküldése utasítással. Tanítványképzés.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16. vasárnapon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknél 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is.

ELLÁTÁSÉRT elhelyezkedne urilány, orth. háznál. Részletes leveleket „Vidékre” jelígre.

JÓ HÁZBÓL való vidéki leány, fűszer, vagy rőfösüzletben elhelyezkedést keres. „Szorgalmas” jelígre.

DRÓSEKAT németül ünnepélyes alkalmakra (*barmiczvó, chaszene, próba* és székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes beküldése ellenében, *psettlit külön díjazással*, diszkréció mellett szállít: *Braun Izrael rabbi, Bp., Szövetség-utca 43.*

KERESEK szakképzett szorgalmas fiatal szülőkezelőt, aki a gyümölcsfák kezelésében is teljesen jártas. Ajánlatokat bizonyítványmásolatokkal és fizetési igény megjelölésével kérek. Klein Jakab, Kiskörös.

VIDÉKI nagyvárosban jól bevezetett, 10 éve fennálló tűzifaüzlettemhez pénzzel társat keresek. **Jelíge: „2-3000 P”.**

Jelíges hirdetések feladónak címét diszkrécióban tartjuk.

VOLT KERESKEDŐ talmidchóhom, jártas a fűszer-, textil-, vas- és rövid-áruszakmában, képviselőt keres. Könyvelői, hitoktatói, hitk. adminisztrációi, esetleg melamed állást is elvállal. **Jelíge: „Többoldalu”.**

TERMÉNYSZAKMÁBA keresek szombattartó mötlen könyvelőt ellátással és fizetéssel. Grünberger Ignác, Hajduszóvát.

SZORGALMAS leányt vagy asszonyt, aki főzésnél is segít, mindenesték felveszek. Fisch, Bagamér.

HASZNÁLT SÁSZT vennék. Főrabbi, Diósgyőr.

AZONNALI belépésre keresek feltétlen megbízható ügyes fűszer- és rövidáru segédet, engro és detail részére, aki a vidéki turákat is érti. Referenciát kérek. Jó házból való inast is felveszek. *Ózv. Koth Mórné* fűszer-rövidáru nagykereskedése Paks.

Elegáns gyermekeknek

CHEOVA gyermekruhaszalon
Budapest, Csáky-utca 3. III. 17. I. II.

MINDEN irodai munkában jártas nő, szombattartó állást keres. **Jelíge: „Gyakorlott”.**

BÉLYEGET, lebélyegzést cserél, vesz, elad: *Lefkovits József, Mád.*

KERESEK szakképzett segédet, üveg- és porcellánüzlettem részére. **Jelíge: „Perfekt”.**

CINOSAN butorozott szoba ellátással vagy anélkül kiadó. Ugyanott orth. kóser házikoszt is kapható. *Grosz, Eötvös-u. 19.*

KERESEK 20-22 éves böchert, aki két fiut *Gemőre-tajszefesre mforimmal*, valamint *Ajrach Chájim* és *Jajre Déóra* tanítana. Honorárium lakás, teljes ellátás és havi 30 P. *Bernáth Adolf, Kiskörös.*

NÉGYÉVES gyakorlattal, külső-belső munkában jártas szombattartó fiatal tisztviselő *fatelepre* elhelyezkedne. **Jelíge: „18 éves”.**

Jelíges levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

GYÓGYPEDAGÓGUSNÓ kerestetik kis-lányhoz Szombathelyre. Teljes ellátás és fizetés. **Jelíge: „Lelkiismeretes”.**

MEGBIZHATÓ zsidó mindenes szakácsnőt keresek kis háztartásba. *Baumann Lajosné, Salgótarján.*

FÜSZER- és vas-szakmában **perfekt** segédet azonnalra felveszek, teljes ellátás és fizetés ellenében. *Rubin Jakab, Hajduböszörmény.*

TÓKEERŐS működő vagy csendes finanszírozó társat keresek sürgősen, 10 évre szerződésileg biztosított évi ötszáz vagon gyümölcsöző buzaörlés lebonyolítására a tiszta haszon feléért, vagy vagononkénti fix haszonrészesedésért, a tőke többszörösen biztosított. *Kovács Imre* Vásártéri Henger-malma, *Karcag*, (Telefon 57.)

SZÖRME SZÜKSÉGLETÉT SZÜCS SZALONJÁBAN ZEREZZE BE

Esküvőkre belépők köleszönsége! Szombaton zárva. **BUDAPEST**

DOROTTYA UTCA 9.A TELEFON: 187-151.

Rendelések, átalakítások, prémezesek, legfinomabb minőség és kivitelben.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:

Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C

Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 60.791

Égész évre 20 pengő. Külföldre P 25

Szerkeszti:

Groszberg Jenő

Üdv a hazatérteknek!

... Jertek, zengjünk hálaimát az Urnak, szálljon fohászunk segítségünk szirtjéhez, járuljunk színe elő hálával, köszönettel, szívünk mélyéből zengjünk háladalt Neki, aki megérette velünk ezt az időt . . .

... És a mai napot, amelyre husz év óta sóvárogva vártunk: az Örökkévaló juttatta osztályrésziünkké, ujjongjunk és örvendezzünk benne, Benne, az Ő segítségében, Benne, aki meghallgatta népe fohását, megérette velünk a hajnal pirkadását! Atyák elbeszélnek majdan gyermekeiknek nemzedékről-nemzedékre, a Magasztos csodáit, melyeket hön szeretett hazánkkal mivel és beteljesedett a prófétaí szó: „És visszatérnek a gyermekek régi határainkba”.

Ezek a magasztos felejthetetlenül szép szavak hangzóttak el az elmúlt szombaton Sussmann rabbi ajkán, abban a szép, hosszú, héber hálaimában, melyet a Kazinczy-templomban az ünnepi hálaadó í'tentisztelet keretében elrecltált. És hálaimák szállnak az Örökkévaló felé minden hazai zsidó templomból, hogy ime: itt a magyar hajnal hasadása és hódító útjára kelt az Igazság.

Külön hálazsolozsmák szállnak a Magasságok felé, hogy vérontás, pusztítás nélkül, egyedül csak az Igazság fegyvere aratta a győzelmet. És bevalósult az Irás szava: „Nem vérontással és nem erővel, hanem szellemeimmel, mondá a Seregek Ura”! Az Örökkévaló szelleme sugalta az elért diadalt; az Ő szelleme érette meg velünk a dicsőséget; az Ő szelleme, mely igazságot és méltányosságot hirdet.

Hazatért egymillió magyar és a nemzet ünneplifiainak hazatérését. A magyar zsidóság emelkedett lélekkel vesz részt a nemzet ünnepében. És a nemzet felemelkedésében bizonyára sugárosabb szemmel fog tekinteni hűség és bátorságunk, mint elmúlt tépertségében és bánatában. Köszöntjük a hazatérteket, akikkel együtt akarunk dolgozni a haza javára.

Tekintetünk büszkén és megelégedetten száll Kassa felé, melynek orthodox hitközségét méltán megilleti az „anya és város Izraelben” jelzője. Keblünkre ölelhetjük újból Ungvárt a „Kiczür Sülehon Örűch” szerzőjének városát. Körünkre érkezett vissza Munkács városa a néhai székhelye annak a megdicsőült Spira Lázár főrabbinak, aki — úgy mint jelenlegi utódja — nem csinált titkot magyar érzéséből az idegen imperium alatt. Hazai jesivákká váltak Galánta, Dunaszerdahely és Nagysurány tekintélyes rabbiiskolái, melyek a régi magyar orthodoxia szellemében terjesztet-

ték a Tant eddig is. Üdv nektek Komárom, Érsekújvár, Torna, Beregszász, Királyhelme, Tornalja, Füle, Vágsellye, Somorja, Losonc, Nagymegyer: mennyi hagyományokkal ékes centrumai a régi magyar orthodoxiának!

Üdvözlünk bennetek, hazatért zsidó testvérek. Ujból együtt dolgozhatunk a hithűség, az orthodoxia megerősítésén, annak a nagy műnek a kiépítésén, amelynek alapjait boldog emlékeztető gaonjaink hetven esztendővel ezelőtt oly nagy gondossággal, körültekintéssel és m'szirtűsz hanefessel leraktak. Lelki szemeink előtt látunk ismét egy Kajl Arjéh-t, egy R. Chájim Hirs Mannheimert, egy munkácsi cadikot, egy R. Jehüdo Oszád-ot, akik hét évtized előtt a vallástalanságnak hadat üzenve magasra emelték a hithűség zászlaját.

Es bárha országhatár választott el bennünket egymástól husz esztendőn keresztül, mindig jólesően állapíthatjuk meg, hogy rendíthetetlen magyarságtok mellett mily hűségesen ápolátok hitünk szent tradícióit. Immár örvedetesen válllvetve munkálkodhatunk a haza üdvére és a vallásosság megerősítésére.

Büszkén felemelt fővel örvendezhettek mivelünk és a magyar nemzet többi fiaival, hogy újból egyesültek az őshazával; büszkén mutathattok rá kitűnő magyar magatartástokra, amellyel a magyar érzés irányában husz éven keresztül viseltetek.

Távrolról sem kedvetlenítsenek el benneteket a gyűlölködők részéről megnyilatkozó diszonáns hangok. Ezek nem az áldott magyar nép hangjai. Ezeket a gyűlölködő faj-lovagokat erősen megfékezi a haza fenkölt kormányja és előbb-utóbb elsöpri őket a dicsó magyar nemzet józansága.

Ünnepi hangulatunkban hadd idézzünk fel közös küzdelmeket, reményeket, örömeket, melyek a hajdani boldog időkben nem ismertek még különbségeket ember és ember között, faji vagy felekezeti alapon. Bizton remélhetjük, hogy a hazai társadalom patinás jólelkével kifogja közösíteni magából a magyar nép lelkületében ismeretlen fajgyűlöletet.

Mindannyiunk hódolattal eltelt sorakozunk fel hön szeretett kormányzónk és böles kormányja mellé. Fohászkodunk a Mindenhatóhoz: Emeld magasra hazánk zászlaját, hatványozd meg dicsőségét, hadd kövesse diadalát diadal, dicsőségét dicsőség, győzelmét győzelem.

Szívünk mélyéből üdvözlünk benneteket hazatért testvérek!